

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Mariána Trenčana, v právnej veci žalobcu: **M.**, bytom J., proti žalovanému: **Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Odbor pomoci v hmotnej núdzi a štátnych sociálnych dávok**, Špitálska 8, Bratislava, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 05. mája 2016, č .k. 6S/89/2015-45, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 05. mája 2016, č. k. 6S/89/2015-45 **p o t v r d z u j e.**

Žalobcovi sa náhrada trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a.**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Konanie pred správnymi orgánmi

1. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Košice rozhodnutím zo dňa 27.03.2015 č. : KE1/OPHN14/SOC/2015/109449-0014 podľa § 25 ods. 2 zákona č. 417/2013 Z. Z. o pomoci v hmotnej núdzi (ďalej len „**zákon o pomoci v hmotnej núdzi**“) znížil žalobcovi pomoc v hmotnej núdzi, ktorú mu priznal rozhodnutím zo dňa 18.12.2014 vo výške 117,40 €, na sumu 55,80 € mesačne od 01.03.2015 z dôvodu, že žalobca sa nezúčastňuje na vykonávaní činností podľa § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi.

2. Správny orgán mal preukázané, že žalobcovi bola daná ponuka na zabezpečovanie vykonávania menších obecných služieb a dobrovoľníckej činnosti na obdobie od 01.02.2015 do 31.12.2015, ktorú žalobca svojim podpisom prijal, pričom v časti *vyjadrenie občana* dopísal „avšak iba formálne – z donútenia, t. j. kvôli Vašej hrozbe odobratia mojej dávky v hmotnej núdzi“. Pracovnej činnosti sa podľa prezenčnej listiny zúčastnil v stanovených dňoch mesiaca február 2015, v mesiaci marec 2015 sa nezúčastnil ani jeden deň.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu podal žalobca včas odvolanie, v ktorom namietal, že pred vykonávaním pracovných činností sa zúčastnil školenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej aj „**BOZP**“), ktorému v úplnosti neporozumel, čo uviedol aj školiteľke. Nakoľko nemal riadne absolvované školenie podľa inštrukcií aktivačného centra úradu, zdržiaval sa v čase vykonávania prác pasívne v priestoroch Mestského úradu Vyšné Opátske. Poukázal na to, že dávka v hmotnej núdzi vo výške 61,60 € mu bola priznaná aj za mesiac február 2015, keď sa zúčastňoval vykonávania činností iba pasívne.

4. Žalovaný rozhodnutím zo dňa 05.06.2015 č. j. :UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/201/4959-0003Km (ďalej aj „**napadnuté rozhodnutie**“) s poukazom na § 10 ods. 2 písm. a/, ods. 3, 8, § 14 ods. 2 písm. a/, § 15 ods. 1 a § 25 ods. 2 zákona o pomoci v hmotnej núdzi rozhodnutie správneho orgánu prvého stupňa potvrdil.

II.

Konanie pred krajským súdom

5. Proti rozhodnutiu žalovaného podal žalobca v zákonnej lehote žalobu na krajský súd, navrhol ho v zmysle § 250j ods. 2 písm. d/ zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „**O.s.p.**“) zrušiť a vrátiť vec správne mu orgánu na nové konanie. Napadnuté rozhodnutie považoval za nepreskúmateľné, nakoľko sa žalovaný nevysporiadal s jeho odvolacími námietkami, najmä so skutočnosťou, prečo nenastúpil na vykonávanie pracovných činností.

6. Žalovaný v písomnom vyjadrení k obsahu žaloby navrhol žalobu ako nedôvodnú zamietnuť, zotrval na dôvodoch napadnutého rozhodnutia a k námietke žalobcu ohľadne školenia BOZP uviedol, že školenie bolo vykonané dňa 13.02.2015 na úvod prvého dňa vykonávania ponúknutých činností, čo žalobca v odvolaní nepoprel. Žalovaný mal za to, že vzhľadom na druh činností, ktoré mal žalobca vykonávať a na jeho dosiahnuté vzdelanie, musel školeniu BOZP porozumieť a ak niečomu neporozumel, mal možnosť požiadať školiteľa o vysvetlenie.

7. Krajský súd po prejednaní veci na nariadenom pojednávaní rozsudkom zo dňa 05. mája 2016, č. k. 6S/89/2015-45 zamietol žalobu a žalobcovi nepriznal právo na náhradu trov konania. Vychádzal zo skutkových zistení správnych orgánov vyplývajúcich z obsahu administratívneho spisu, pričom poukázal na to, že žalobca sa podľa prezenčnej listiny zúčastnil školenia BOZP dňa 13.02.2015, pri jej podpise uviedol, že neporozumel všetkým témam, neoznačil však konkrétne, ktorej z tém nemal rozumieť. Dňa 11.03.2015 písomne oznámil Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, že sa nebude ani pasívne zúčastňovať tzv. obecných prác, z dôvodu, že jeho pasívna účasť nie je prínosom pre obec ani pre úrad práce.

8. Krajský súd konštatoval, že nakoľko žalobca po tom, čo prijal ponuku na vykonávanie pracovných činností v rozsahu 32 hodín mesačne, v marci 2015 túto ponuku odmietol a preto mu bola pomoc v hmotnej núdzi znížená o sumu 61,60 € pre neúčasť na aktivácii v súlade so zákonom. Súd prvého stupňa považoval za neopodstatnenú námietku žalobcu, že sa správny orgán nevysporiadal s jeho argumentáciou a uviedol, že povinnosťou správneho orgánu

nebolo zisťovať, či organizátor pracovnej činnosti Mestská časť Košice – Vyšné Opátske zabezpečila výkon činností tak, ako to pre ňu vyplývalo z predloženej dohody uzavretej s príslušným úradom práce, vrátane poučenia zúčastnených o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. Vzhľadom na obsah oboznámenia s predpismi na zaistenie BOZP zo dňa 13.02.2015, ako aj na druh pracovných činností uvedených na ponuke, ktorú žalobca podpísal dňa 04.02.2015, sa súdu nejavilo ako dôveryhodné, že žalobca s vysokoškolským vzdelaním neporozumel všetkým témam.

9. Rozsudok krajského súdu bol žalobcovi doručený do vlastných rúk dňa 15.08.2016, čo potvrdil žalobca svojim podpisom na doručení.

III. Kasačná sťažnosť žalobcu/stanovisko žalovaného

10. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca dňa 12.09.2016 kasačnú sťažnosť, v ktorej namietal, že krajský súd sa dostatočne nevysporiadal so všetkými skutočnosťami, na ktoré žalobca poukazoval v žalobe a len si osvojil právny názor žalovaného. Mal za to, že bez vypočutia dotknutých pracovníkov na mieste, kde mal žalobca vykonávať aktivity podľa § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi (a ktoré podľa vlastného vyjadrenia vôbec nevykonával), nemôže správny súd bez ďalšieho riadne právne posúdiť, či odmietnutie vykonávania takýchto prác nebolo zo strany žalobcu naozaj celkom legitímne, vzhľadom na obchádzanie cieľa predmetného zákona. Žalobca tiež namietal, že s otázkou školenia BOZP sa krajský súd nevysporiadal dostatočne a bez výsluchu školiteľa nemohol o tejto otázke zákonne a správne rozhodnúť. Na záver uviedol, že s odobratím dávky v hmotnej núdzi, ktorá v tom čase prestavovala jediný príjem žalobcu, sa správne orgány ani krajský súd dostatočne právne nevysporiadali. Preto navrhoval, aby kasačný súd napadnutý rozsudok zrušil a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie.

11. Žalovaný v písomnom vyjadrení k obsahu kasačnej sťažnosti poukázal na závery nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 27. mája 2015 vo veci sp. zn. PL.ÚS 8/2014-41 (body 19, 20, 22, 23), v ktorej bola požiadavka výkonu menších obecných služieb podľa § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi ako podmienky na poskytnutie dávky v hmotnej núdzi podrobená testu ústavnosti, pričom podľa záverov ústavného súdu táto právna úprava „nie je prejavom svojvôle zákonodarcu, lebo sleduje legitímny cieľ vo forme verejného záujmu, ani nepredstavuje taký intenzívny zásah do sféry hodnôt chránených ústavou, osobitne

všeobecných ústavných princípov a tiež ľudských práv a základných slobôd, ktorými by bola zasiahnutá esencia dotknutého sociálneho práva.“

12. Žalovaný tiež poukázal na judikatúru Ústavného súdu (rozhodnutia vo veciach sp.zn. III. ÚS/209/04, IV. ÚS/112/05, I. ÚS/380/08, III. ÚS/172/2010, II. ÚS/537/2010), z ktorej vyplýva, že odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré jasne a stručne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo na spravodlivé súdne konanie.

13. Žalovaný mal za to, že krajský súd v rozhodnutí uviedol, ktoré skutočnosti boli podkladom pre rozhodnutie, akými úvahami bol vedený pri hodnotení dôkazov, ako použil správnu úvahu pri použití právnych predpisov, na základe ktorých rozhodoval a jasne a zrozumiteľne dal odpoveď na skutkové i právne otázky súvisiace s prejednávanou vecou. Navrhol preto kasačnú sťažnosť žalobcu zamietnuť.

IV.

Právne závery Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

14. Žaloba bola podaná krajskému súdu počas platnosti a účinnosti Občianskeho súdneho poriadku – O.s.p., ktorý bol v časti týkajúcej sa správneho súdnictva s účinnosťou od 01.07.2016 nahradený Správnym súdnym poriadkom – S.s.p. (zákon č. 162/2015 Z.z.). Ten sa vzťahuje aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti (§ 491 ods. 1, 2 S.s.p.). Vzhľadom na to, že rozsudok krajského súdu vyneseny dňa 05.05.2016 bol účastníkom konania doručený až 15.08.2018, teda po nadobudnutí účinnosti S.s.p., postupoval Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „**Najvyšší súd**“) podľa ustanovení tohto zákona (§ 492 ods. 2 S.s.p.).

15. Najvyšší súd ako súd kasačný preskúmal rozsudok krajského súdu v medziach sťažnostných bodov (§ 438 ods. 2, § 445 ods. 1 písm. c/, ods. 2 S.s.p.), pričom po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 442 ods. 1, § 443 ods. 1 S.s.p.) a že ide o rozhodnutie, proti ktorému je kasačná sťažnosť prípustná (§ 439 ods. 1 S.s.p.), vo veci v zmysle § 445 S.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu

jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná a preto ju podľa § 461 S.s.p. zamietol.

Podľa § 461 S.s.p. kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

Podľa § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi ak v odsekoch 6 a 7 nie je ustanovené inak, dávka podľa odseku 2 sa znižuje o sumu 61,60 eura za každého plnoletého člena domácnosti, ktorý nie je v právnom vzťahu, ktorý zakladá nárok na príjem zo závislej činnosti, a nezúčastní sa na základe písomnej dohody medzi úradom a obcou, rozpočtovou organizáciou alebo príspevkovou organizáciou, ktorej zriaďovateľom je obec, alebo právnickou osobou so sídlom na území Slovenskej republiky, ktorá organizuje alebo sprostredkúva dobrovoľnícku činnosť pre inú osobu s jej súhlasom v jej prospech alebo vo verejný prospech (ďalej len „organizátor dobrovoľníckej činnosti“) v rozsahu 32 hodín mesačne na vykonávanie

- a) menších obecných služieb pre obec alebo rozpočtovú organizáciu alebo príspevkovú organizáciu, ktorej zriaďovateľom je obec,*
- b) dobrovoľníckej činnosti, alebo*
- c) prác na predchádzanie mimoriadnej situácii, počas vyhlásenej mimoriadnej situácie a pri odstraňovaní následkov mimoriadnej situácie.*

Podľa § 25 ods. 2 zákona o pomoci v hmotnej núdzi pomoc v hmotnej núdzi sa odníme, zvýši alebo zníži a vyplatí sa vo vyššej sume alebo v nižšej sume, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na pomoc v hmotnej núdzi. Osobitný príspevok sa odníme, ak sa zmenia skutočnosti rozhodujúce na nárok na osobitný príspevok.

16. Zo skutkových zistení správnych orgánov vyplývajúcich z administratívneho spisu je zrejmé, že v zmysle zákona o pomoci v hmotnej núdzi Mestská časť Košice – Vyšné Opátske zorganizovala na základe dohody s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice pracovnú činnosť pre občanov v hmotnej núdzi, pričom ponuka na výkon pracovnej činnosti bola daná na čas od 01.02.2015 do 31.12.2015 aj sťažovateľovi. Ten ponuku na výkon pracovnej činnosti v rozsahu 32 hodín mesačne formou menších obecných služieb prijal, aj keď (ako sám uviedol) z donútenia, aby mu nebola odobratá dávka v hmotnej núdzi.

17. Trvanie nároku na dávku v hmotnej núdzi je podľa zákona podmienené účasťou občana na ponúknutej pracovnej činnosti v zmysle § 10 ods. 3 zákona o pomoci v hmotnej núdzi, pričom neúčasť na takejto činnosti v stanovenom rozsahu má za následok zníženie dávky v hmotnej núdzi o sumu 61,60 € na každého plnoletého člena domácnosti.

18. V konaní pred správny orgánom bolo preukázané, že sťažovateľ sa bezdôvodne nezúčastnil pracovnej činnosti ani v jeden deň mesiaca marec 2015, čo vplynulo z prezenčných listín, na ktorých mestská časť evidovala osoby zúčastnené na týchto prácach.

19. Tvrdenia sťažovateľa o nedostatočnom poučení BOZP, ktorými odôvodňoval svoju neúčasť na pracovnej činnosti a na ktoré poukazoval v správnom i súdnom konaní, sú podľa názoru kasačného súdu pre rozhodovanie o znížení dávky v hmotnej núdzi bez právneho významu. Je nesporné, že sťažovateľ bol tak ako ostatné osoby v hmotnej núdzi zúčastnené na aktivačných prácach pre potreby výkonu týchto prác poučený o BOZP, čo potvrdil svojim podpisom na prezenčnej listine. Skutočnosť, či a do akej miery porozumel všetkým témam súvisiacim s poskytnutým poučením o bezpečnosti a ochrane zdravia pri prácach, ktoré mal vykonávať, nebola povinná preverovať ani obec, ani úrad práce. Úlohou organizátora pracovnej činnosti bolo totiž osobám v hmotnej núdzi poskytnúť v potrebnom rozsahu poučenie o BOZP, nie následne zisťovať, čo sa rozhodnú si z tohto poučenia odniesť.

20. Kasačný súd je toho názoru, že správne orgány rozhodli o znížení dávky v hmotnej núdzi žalobcovi vecne správne a v súlade s § 10 ods. 3 a § 25 ods. 2 zákona o pomoci v hmotnej núdzi. Krajský súd po preskúmaní veci na základe podanej žaloby taktiež dospel k správne právnemu záveru, keď žalobu ako nedôvodnú zamietol.

21. Z preskúmaného rozhodnutia žalovaného i z rozsudku krajského súdu vplynulo, že tak žalovaný, ako aj krajský súd, sa tvrdeniami žalobcu zaoberali a dali dostatočnú odpoveď na všetky relevantné námietky do tej miery, aby bolo možné ich rozhodnutia preskúmať. Rozsiahla, avšak ničím nepodložená argumentácia žalobcu ohľadom údajných nedostatkov poučenia BOZP či neporozumenia niektorým jeho častiam, ktoré žalobca ani nepomenoval, si nevyžadovala podrobnejšie zdôvodnenie záverov krajského súdu, nakoľko podstatou veci nebolo detailné skúmanie subjektívnej motivácie žalobcu, pre ktorú sa cítil nedostatočne poučený o BOZP, ale fakt, že sa ako uchádzač v hmotnej núdzi od marca 2015 pracovnej činnosti nezúčastňoval.

22. Postoj žalobcu v správnom i súdnom konaní v prejednávanej veci podľa názoru kasačného súdu neukazuje na nezákonnosť v rozhodovacej činnosti žalovaného či krajského súdu, ale skôr nasvedčuje zneužívaniu systému pomoci v hmotnej núdzi zo strany žalobcu.

23. O trovách kasačného konania rozhodol kasačný súd podľa § 467 ods. 1 v spojení s § 167 ods. 1 S.s.p. tak, že v konaní neúspešnému žalobcovi právo na ich náhradu nepriznal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave dňa 30. mája 2017

Ing. JUDr. Miroslav Gavalec, PhD., v. r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia :

Michaela Smolinská